

Leerrede over Johannes 19: 30b, uitgesproken op Goede Vrijdag, 26 Maart 1948 te Schiedam door H. Hofman, evangeliedienaar.

Zingen - Psalm 122: 1

Lezen - Psalm 23

Leerrede:

Als inleiding om des Heeren Avondmaal te vieren, zullen wij als tekst een kort woord tot overdenking lezen. Gij vindt dat in het 19e hoofdstuk van het heilig Evangelie naar de beschrijving van Johannes, nader het laatste gedeelte van het 30ste vers, waar Gods Woord aldus luidt:

En het hoofd buigende, gaf de geest.

Het wordt door de ganse christenheid beleden, dat Christus Zijn Avondmaal voor Zijn gelovigen heeft verordend. Dat is een zaak, die geen tegenspraak lijdt, want dat leert ons openlijk het Woord. Nuchter beschouwd zal zelfs de rede en het verstand het onvoorwaardelijk moeten toestemmen. Ja, voor wie moet dat anders zijn dan voor Zijn gelovigen? Wij hebben echter dit te onderscheiden, vooral in een tijd en eeuw zoals het nu is, dat het geloof waar de Schriftuur van spreekt, niet een oppervlakkige belijdenis of een erkennen van de geopenbaarde waarheid is. Neen, dat is het niet. Maar het geloof waar de Schriftuur van spreekt, daar treedt in de eerste plaats kennis op de voorgrond. Niet dus: ja, zo zal het wel zijn, want dat staat in de Bijbel. Maar kennis! Die kennis moet een ondergrond hebben, anderszins is het slechts een kennis waar geen fundament onder is. Dan is het maar een losse, ijdele zaak. De zaak is dus, dat, voordat er kennis van God en van Zijn werken kan zijn, dan behoort er eerst een door Gods Geest gewrocht levendig besef te zijn, van wat wij, persoonlijk, door onze zonde geworden zijn. Dat wij mensen zijn die alle heerlijkheid Gods derven en zó verwerpelijk voor Zijn aangezicht zijn, dat Hij naar recht ons met één klop zou kunnen wegstoten.

Dat wij uit die grond weten, gaan beseffen, gevoelen, beleven in smart, jammer en bitterheid, daaronder gaan kennen: van mijn kant is daarin niets te veranderen, en ik daarin zelf niets, niets kan werken, dus lig ik in een staat die verdoemelijk is voor God, en kan daarin zelf nooit enige wijziging aanbrengen, noch enig tegengewicht aanbrengen om Gode te behagen.

Waar wij het nu niet weten, maar door de werken van Goddelijke genade openbaar komt, dat - daar het van ons niet kan komen - het nog kan uit God, uit Zijn genade, waardoor een ellendige, rampzalige zondaar weer verenigd, weer hersteld kan worden met zijn Schepper door die gezegende Verbondsmiddelaar, Jezus Christus. Dat, dat een zaak wordt die wij zo vast krijgen te zien en verklaard ligt in de diepste grond van ons hart, namelijk: dat er onder de hemel geen andere Naam gegeven is, door Welke wij moeten zalig worden dan de Naam des eniggeboren Zoons van God. Dat is het geloof dat de kennis heeft.

Het geloof is ook door de liefde werkende. Dat is een tweede eigenschap. Want het zaligmakend geloof zonder liefde bestaat niet, dan is het een dood ding. Maar het geloof der uitverkorenen is een levend geloof, daarin spreekt zich de liefde uit. Liefde uit God in Christus door die Geest in het hart, dat wij met een God te doen hebben, die brandde van liefde en zondaarsmin om Zijn Zoon voor ons over te geven, alsmede een Middelaar Die Zichzelf in de dood gaf om ons te kunnen redden en verlossen, uit zuivere liefde. Voelen wij niet, dat zich daar de liefde in uitspreekt.

Daarom kan het niet uitblijven, dat, waar deze liefde in het hart is, het zich tot Hem uitspreekt: ik zal U hartelijk liefhebben, ook tot de naaste. Daarom wordt des Heeren Avondmaal ook wel Zijn liefde-maaltijd genoemd, want daarin geeft Hij Zijn vlees te eten en Zijn bloed te drinken. Zij aanvaarden dat door het geloof als uit Zijn hand: Hij is het leven, Zijn vlees waarlijk spijs en Zijn bloed waarlijk drank, en hebben daarin gemeenschap aan elkander. Van zichzelf erkennend, ellendige zondaars te zijn, maar dat Zijn genade, Zijn liefde, heerschappij voert over alles. Daaruit hebben zij Hem en de naaste lief.

Dan valt weg alle eigen ik, inzicht, gedachte, mening, en wat er maar kan zijn van: ik meen, en het zal zo wel zijn, en er kwam nog een woordje in me. O neen, zo niet! Want dat behoort niet aan des Heeren Avondmaal. Wij behoren in het geloof te naderen, ons in volkomenheid te werpen op Zijn arbeid, ons geloof te sterken. Om in de strijd gestaald, het oog op Hem te slaan, te grijpen naar het eeuwige leven. Laat dat kortweg gezegd zijn tot onze overdenking.

Zo even las ik u deze woorden voor van Christus' arbeid: "En het hoofd buigende, gaf de geest." In het formulier van het Heilig Avondmaal lezen wij onder meer nog dit, dat toen Jezus uitriep: "Het is volbracht", daarmee het Nieuwe Testament, het Verbond der genade bekrachtigd heeft met Zijn dierbaar hartebloed. Dus het Testament van genade, zaligheid en eeuwige liefde voor ellendigen is vast komen te staan in de dood van Jezus Christus. Alleen Zijn werk geldt bij God. Hij is het Hoofd en de Middelaar van het genadeverbond, dat verbond geldt dus in de troon van God en Zijn gericht. Goede werken, deugden, plichten en eisen is van een gevallen mens, dat kan Gode niet aangenaam zijn. Christus heeft alles gedaan, en wil daarin door ons geëerd en erkend zijn. De zaak is dus, dat ik in het geloof het volkomen laat aankomen op Jezus Christus, wegwerpende zelfs van het beste wat van mij is. Immers, het geloof is een vertrouwen, een betrouwen, een toevertrouwen een overgeven, en een verlaten.

Het heeft de Heilige Geest behaagd om bij alle vier de evangelisten Christus' lijden nader te beschrijven en hoe Hij het verbond der genade heeft bekrachtigd, dat verbond dat van geen wankelen weet, dat bij God geldt. Het einde is dan, nadat de drie-urige duisternis voorbij was, waarin Hij de geestelijke dood had doorworsteld, Hij uitriep (ik zal alles niet herhalen, wij hebben de laatste weken daarover breedvoerig gesproken): "Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten!" en: "Mij dorst", daarna: "Het is volbracht!", en met de woorden: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest," Zich met Zijn gehele Middelaarsarbeid als aan de borst Zijns Vaders wierp, Zijn ziel aan Hem in bewaring gaf.

Dan lees ik hier, dat Christus het werk wat gedaan moest worden om het geschonden Deugdenbeeld des Vaders te herstellen zo in het geloof heeft voleindigd, dat Hij verzekerd was, dat al wat voor Zijn ellendigen te doen was, geschied was. Dat is niet zo geweest, dat de dood Hem overviel, dat Hij stierf en Zijn hoofd toen neerviel. Neen! Hij had een gebod van Zijn Vader ontvangen Zijn leven af te leggen en hetzelfde wederom te nemen. Christus legde vrijwillig Zijn leven af. Hij boog eerst het hoofd - het was geschied, Zijn arbeid was geëindigd - en daarna gaf Hij de geest.

Wat heeft Christus daarin tegelijk gedaan? Immers, heel dat werk dat Christus deed, dat is in deze wereld geschied onder spot, verachting, hoon. De moordenaar aan het kruis is daarin als een eenling geweest, want die zei: "Wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan." De Overpriesters, de Schriftgeleerden, de ouderlingen des volks, allen, de één voor de ander, achtten Hem een bedrieger. Zij verwierpen Hem, zeggende: "Weg met Deze; kruis Hem, kruis Hem." Alleen de moordenaar rechtvaardigde Hem, de rest was alles in spot en verachting.

Daar satan alles en een ieder beheerst, want hij bezit toch de aarde en het mensdom; die waren hem toch toegevallen, doet Christus zó: Hij geeft Zijn geest aan Zijn vader, Hij buigt Zijn hoofd. Het kan niet anders.

Als wij daarbij stilstaan, dan moeten wij wel denken aan Simson, toen hij in Dagon's tempel was en de twee pilaren greep op dewelke het huis gevestigd was, zich met kracht boog en het huis ineens stortte. Zo is het hier, dat de geestelijke en hogere Simson - de Koning der Koningen - de twee steunpilaren van satan grijpt, van leugen en hovaardij, Hij kromt Zich, geeft de geest, en daar tuimelt heel het gebouw van satan in elkaar. Waar Christus stervende Zijn Vader eert, daar blijft niets staan van alles wat satan opgebouwd heeft. De Vader kan niet anders dan Zijn arbeid aannemen.

Het was geschied wat geschieden moest, de Koning heeft alles gedaan! Hij is in de dood, de dood geworden van de dood, heeft daarin de duivel overwonnen, zijn rijk zodanig aangetast, dat de aarde begint te schudden op haar grondvesten, zelfs de graven werden geopend. Satan, de geweldhebber des doods, krijgt zulk een schok, dat hij kan bij wijze van spreken zijn rijk niet bewaren, daar Jezus de beide pilaren daarvan heeft weggerukt, zodat zelfs de doden die eertijds op Christus gehoopt hebben, levend worden en zijn in de heilige stad aan velen verschenen. Zelfs de ceremoniële eredienst heeft afgedaan, want terwijl Hij het hoofd buigt en de geest geeft, scheurt het voorhangsel des tempels, van fijn getweernd linnen, dat scheiding maakte tussen het heilige en het heilige der heiligen, in tweeën, waardoor de ark des verbonds zichtbaar wordt. Je kunt zien tot in het heilige der heiligen. Predikend dat alles, alles was geschied, wat geschieden moest, opdat een ellendige aanneming bij God zou verkrijgen, en dat zonder waarde, werken of verdiensten.

Aanneming alleen op grond van het werk van Christus, het Hoofd en de Middelaar van het genadeverbond. Wat geldt daar? Alleen Christus' arbeid. Hoe moeten wij dan zijn? Verwerpelijke schepselen, die niets anders hebben dan schuld en schande. Dan zijn wij geschikt om Christus te eren.

Dat wil Hij ons in het Avondmaal voorhouden, in de tekenen van brood en wijn, en ons dat als in de hand en in de mond geven: "Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis." En de drinkbeker nemend, zei Hij: "Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed. Doet dat, zo dikwijls als gij die zult drinken, tot Mijn gedachtenis." Om - zo wij niets anders hebben in onze ellende dan Jezus Christus - alzo in het geloof gesterkt en gebouwd te worden in de liefde, gestaald te worden uit Zijn genade om het pad van Zijn geboden te lopen.

Geve God ons daarin het zo nodige licht en inzicht, opdat wij het waarlijk doen tot Zijn gedachtenis. Dat een ieder ook weet wat hem betaamt voor het aangezicht Gods. Het sacrament is niet zo dat het zaligmakend is, want dat is het geloof, dus niemand ga zo afgodisch tot de dis, alsof brood en wijn zaligmakend zouden zijn! Maar Hij heeft dat verordend, om, die hier te strijden hebben, te sterken door de tekenen, om hun geloof, hoop en betrouwen op Hem te stellen. Diegene wil Hij ontvangen en erkennen als waardige disgenoten, en dienen met Zijn genade. Schenke God, dat wij zo doen, hetzij wij op onze plaats blijven of naderen, dat wij dat alles doen ter ere Gods, opdat Zijn Naam geheiligd worde. Amen.

Ik ga dan over tot het lezen van het formulier:

Geliefden in de Heere Jezus Christus ..... enz. (het formulier t/m het gebed .....) en een eeuwig leven. Amen.

Zingen wij nu vooraf uit psalm 42 het eerste vers:

't Hijgend hert, der jacht ontkomen,...

(Vervolg van het formulier t/m .... gedachtenis ontvangen.)

Nodiging tot de eerste tafel.

Ik heb wel heel kort gesproken over het geloof, maar ja, dat behoeft toch niet breedvoerig, want telkens is het toch: elke predikatie over het geloof als alleen zaligmakend. Daarom dan, daar des Heeren tafel staat toegericht, en Hij het Avondmaal voor Zijn gelovigen heeft verordend, zo nodig ik, als Zijn dienaar, dan de Zijnen aan wie Hij naar wet en recht en testament deze genademiddelen heeft vermaakt en ter hand gesteld tot versterking des geloofs. Komt dan: alle dingen zijn daartoe bereid. Treedt in vrijmoedigheid toe, om in de tekenen van brood en wijn te proeven en te smaken de liefde van de Bruidegom, Die u lief had tot in de dood. Daartoe zijn dan alle dingen gereed.

Toespraak:

Ik heet u dan hartelijk welkom aan deze tafel. In de eerste plaats, omdat wij tezamen zijn in een wereld die in het boze ligt (niets dan geweld en ellende), als kinderen van één Vader, van hetzelfde huisgezin en van één moeder. Wij zijn hier bij elkaar, om als het ware de erfenis van onze oudste Broeder, Zijn nalatenschap met elkaar te delen, en Zijn dood te gedenken. Dat heeft Hij ons ingesteld tot versterking van ons geloof. Want de wereld kan leven bij het zien- en zinlijke en bij aanschouwen, maar dat kunnen wij niet. Wij moeten leven uit de genadehand Gods.

Immers, is Zijn woord: "De rechtvaardige zal uit het geloof leven." Dus dat ligt op ons pad. Want wij zijn, Zijn schepselen, oorspronkelijk uit de aarde aards, daar heeft Hij ons uit losgemaakt. Wat een werk had Hij er niet aan! Maar Hij heeft ons geroepen en getrokken, bearbeid, in Christus overgeplant en in dat Koninkrijk en in Zijn gemeente gezet, en dat door het geloof.

Daar wij nu uit het geloof moeten leven, zijn wij eigenlijk onwijs, want dat moeten wij gaan leren. Hoewel ik niet zo oud ben - 45 jaar - maar ja, toch weet ik al het één en ander, onder meer van een man, die als 70-jarige bruid van Koning Jezus er over sprak, dat het een les was om uit het geloof te leven. Nochtans een andere weg, een ander pad is er niet. Maar het is een veilige weg en een gezegend pad, want het is een weg en een pad van afzondering in deze wereld, uit Zijn genade, en het is een gaan naar de bruiloft des Lams in aanschouwen, om straks volkomen bij Hem te zijn.

Daar wij nu uit het geloof moeten leven, zo heeft Hij door de verkondiging des Evangelies het geloof door Zijn geest in ons gewrocht, dat wij de Zijnen zijn. Hij wil dat ook sterken door het gebruik der sacramenten, opdat wij al dieper zouden beseffen - al grondiger zouden verstaan - ik ben hier al zalig in het geloof en straks in aanschouwen. Want het is de reine en lieve wil van God, dat ik hier zalig zij in het geloof en straks nog eens in aanschouwen. Alles, alles, alles is alleen vloeiend uit Zijn eeuwig welbehagen. Christus heeft daartoe Zichzelf volkomen opgeofferd, opdat Hij voor ons alles zou kunnen zijn.

Heeft nu die Koning door Zijn dood het Nieuwe Testament en het Verbond der genade bekrachtigd (Hij riep uit: "Het is volbracht" - al wat geschieden moest, was geschied - Vader, in Uw handen beveel Ik Mijnen geest en het hoofd buigende, gaf de geest), zo heeft Hij daarmede, gelijk ik al zei, als het ware heel het gebouw van de hel, van hoogmoed, leugen en bedrog, in puin doen vallen. Die arbeid brengt Hij in vrucht openbaar, want Hij laat hier op aarde (en heeft dat gedaan in de loop der eeuwen, en zal dat ook blijven doen tot de jongste dag) Zijn genade heerschappij voeren. Alles wat wij moeten weten is: dat wij alles uit Jezus Christus moeten putten, dan komt alles in orde. Wij moeten alles uit Hem hebben, bij Hem zoeken, niets bij onszelf, niets buiten Hem. Dat is dus leven uit het geloof, in het geloof aan Hem gebonden.

Dan ook nog dit: daar Hij het hoofd buigende de geest gaf, zo wist Hij wel dat Hij Zijn discipelen - en met hen Zijn ganse kerk - achterliet in de ellende van dit leven.

Maar Hij heeft ook Zijn discipelen, alsook ons, een gemeenschapskus gegeven: Ik sterf maar dat is opdat gij hier zoudt leven in het geloof, en straks met elkaar in aanschouwen. Is dat geen lieve Koning?

O, die alles, alles, alles heeft gedaan, wat gedaan moest worden, opdat wij vrede, gemeenschap en verkeer met God zouden hebben.

Hijzelf wil dat geloof, door Zijn geest gewrocht, sterken. Hij doet dat door de tekenen van brood en wijn. De Heere Jezus Christus nam in de nacht, in welke Hij verraden werd, het brood, en als Hij gedankt had brak Hij het en zei: "Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt, doet dat tot Mijn gedachtenis." Desgelijks na het Avondmaal nam Hij ook de drinkbeker, en gedankt hebbende gaf hun die, zeggende: "Drinkt allen daaruit; Want dat is Mijn bloed, het bloed des Nieuwe Testaments, hetwelk voor u en voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden. Doet dat, zo dikwijls als gij die zult drinken, tot Mijn gedachtenis." Zo wil Hij, dat wij Zijn dood zouden gedenken, dat wij Zijn dood zouden verkondigen totdat Hij komt. Daarin proeven en smaken wij Zijn verheven trouw en Zijn Goddelijke liefde. Hij wil dus, dat wij gemeenschap met elkaar zouden hebben, en nadat wij hier nog een poosje vertoefd hebben, dan bij Hem zouden zijn in heerlijkheid. Zie eens hoe lief Hij ons toch had. Zo eten en drinken wij dan Jezus Christus.

Niet zó, alsof het brood veranderd zou zijn in het lichaam en de wijn in Zijn bloed, neen, zó niet. Dus niet in transsubstantiatie, ook niet in bijwezendheid of consubstantiatie, maar wij eten en drinken Christus geestelijk, gelijk wij Hem aangenomen hebben, met de handen des geloofs, zó eten en drinken wij Hem. Alzó dat wij daardoor worden gesterkt om het pad van Zijn geboden te kunnen en te mogen lopen.

Immers, Hij is een volkomen Middelaar. Daar Hij het hoofd buigende de geest gegeven heeft, zo heeft Hij daarmee als Borg en Middelaar onze oude mens mede in de dood gedaan, dat heeft Hij mede genomen in het graf. Dat onze oude mens met Hem de dood gestorven is, daar mogen wij hier door het geloof achter komen, opdat het hier al zou zijn - is het niet Durham, die nog een werk geschreven heeft over het geloof, waar hij tot opschrift stelde: "De hemel op aarde." Dat leren wij kennen uit Zijn genade. Paulus zegt: "En ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft." Dat is dan Zijn genade, de eenvoud des geloofs, aan Hem gebonden. Laat dan de liefde, waarmee Hij ons lief had - want Hij had ons lief tot in de dood - laat dit dan werken als uit de diepste grond des harten tot Hem, en laat dat zich ook uitspreken tegenover elkaar.

Hebben wij de Heere steeds nodig, en heeft Hij onze ziel weer gesterkt door de tekenen van brood en wijn, och, het is zo'n ernstige tijd, laten wij aan Zijn genadetroon blijven hangen, opdat wij, als de Bruidegom komt, bereid zijn. Want de tijd kon wel eens gaan korten dat de Heere Zijn volk nodig heeft. Als Hij ons genomen heeft, laat het dan zijn, dat er eerst geen schoonmaak nodig is, maar dat Hij ons dan bereid vindt.

Geve ons dat de Almachtige Jehova. Want dat is Zijn eer. Is Hij dan nu al onze lust, zaligheid en leven, zo genieten wij dan Hem, Die de steeds tot ons komende is om ons te dienen. Mij dunkt, we moesten met elkaar eerst maar eens zingen uit psalm 118 en daarvan het 13de vers:

Gezegend zij de grote Koning,
Die tot ons komt in 's HEEREN naam! ...

Dat die allergenadigste en barmhartigste Jehova, Die in Zijn lieve Zoon alles voor ons naar lichaam en ziel kan en wil zijn, ons beware. Dat Zijn genade en goedheid alzo ons openbaar brengt, dat wij niet links of rechts kunnen, maar dat wij uitleven Zijn kinderen te zijn en dat onder de heerschappij Zijner genade in dit Mesech, wat er ook geschiedt in vóór- en in tegenspoed.

Ook wanneer ons einde zal zijn bereikt, dat wij dan alles aan Hem kunnen overgeven. Hij brengt ze er niet alleen door, maar Hij voert ze er ook uit. Dat Hij Zijn genade en goedheid daartoe doet blijken, om Zijns verbonds wil. Amen.

Tweede tafel.

Wederom nodig ik dan degenen, die door het geloof aan Christus zijn verbonden en niets anders hebben tot zaligheid en leven dan Jezus Christus, en Dien gekruist, en Zijn volle arbeid. Hier staan dan de tekenen tot versterking van uw geloof, waarin Hij Zich uitspreekt in hartelijke en grote liefde. Komt dan, alle dingen zijn gereed.

Ik heet u hartelijk welkom in de naam van ons Hoofd en onze Zaligmaker, in de naam van Hem Die ons liefhad tot in de dood. Die ook bij deze gelegenheid, waarop Hij ons aan Zijn dis nodigd, ons wil sterken met de tekenen van Zijn verbroken lichaam en Zijn vergoten bloed. Die bij vernieuwing wederom de bewijzen geeft: Ik heb u lief met een eeuwige, met een Goddelijke, met een reine en zuivere liefde. Dat aanschouwen wij hier, en doen als belijdenis van ons geloof. Dat wij Hem uit de grond onzes harten erkennen, dat het alzo is.

Immers, de liefde verplicht ons tot wederliefde, dat kunnen wij niet beter doen dan zo dicht, dicht mogelijk schuiling te zoeken bij die grote Koning, want bij Wie kunnen wij beter zijn dan bij Hem, Die ons met Zijn bloed en dood kocht. Groter liefde is er niet, dan dat iemand zijn leven geeft, en dat deed Hij voor ons die Hij Zijn vrienden noemt, die oorspronkelijk toch Zijn vijanden waren. Wat er tegen onze wil in ons is overgeschoten, wat is dat anders dan tegenstand en vijandschap? Te meer genade, des te meer een níet in onszelf.

Die lieve Koning heeft in Zijn dood heel het gebouw van de hel in puin laten storten. Dat heeft ook voor ons ingesloten en sluit verder in, dat wij met alle verwachting die wij hadden, in de tijd dat wij buiten Christus waren, bedrogen zijn uitgekomen. Wat wij ook denken, doen of laten buiten de genade en Jezus Christus is allemaal fout, allemaal onder de regering en heerschappij van satan. Daarom kan het ook niet anders, dat wij buiten Christus teleurstelling op teleurstelling opdoen!

Hij alleen alles, zodat Jezus Christus zou rijzen en wij zouden weten en uitleven wat wij aan Hem hebben, die heel de macht der hel vernietigde, maar Zijn Koninkrijk opricht, Hij, de Steen zonder handen uitgehouwen uit het gebergte, Die alles vermaalde en Zelf tot een grote berg werd, Die heel de aarde vervulde. Hij alles, alles overheersend. Zó is Jezus Christus!

Wij zijn echter mensen die zwak zijn. Want het geloof wordt dikwijls voorgesteld bij een plant, die moet groeien, wassen, toenemen. Wij zijn in onszelf echter zo zwak, dat wij - dat leert ons de catechismus - niet één ogenblik kunnen bestaan. Daarbij houden onze doodsvijanden: de satan, de wereld, ons vlees, niet op om ons aan te vechten. Daaruit bidt de kerk: "Wil U ons sterken door Uw Heilige Geest", die het geloof werkt, maar ook versterkt, niet, alleen levend maakt, maar ons ook doet groeien, wassen en toenemen.

Daartoe heeft Christus ons het sacrament des Avondmaals verordend. Hij wil hebben dat het ons echt wèl gaat, zodat wij tegenover de wereld de gelegenheid hebben om te zeggen: ik heb zo'n goede Man, zo'n echte Bruidegom, Die wil voor alles zorgen. Wij moeten dan bij Hem zijn, dan staat Hij voor alles in. Dat wil Hij ons leren.

Wij hebben geleerd toen alle grond ons ontviel, en Hij ons tot grond werd - voor tijd en eeuwigheid de Zijne -: Hij heeft mij genomen! Het is Zijn wil, dat wij verder uitleven dat het echt zo is, dat Hij voor ons het enig Fundament is, aan wie wij in eenvoudigheid alles kunnen toebetrouwen en wij in gebondenheid aan Hem hangen: Heere Jezus!

Daarom nam Hij in de nacht, in welke Hij verraden werd - de nacht van grootste versaagdheid voor Zijn discipelen - het brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het, en zei: "Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijne gedachtenis."

Zo wil Hij dan hebben, dat wij Zijn dood verkondigen, totdat Hij komt, om ons hier te sterken in de strijd aan Zijn verbroken lichaam en aan Zijn vergoten bloed, opdat wij zouden proeven en smaken Zijn reine en Goddelijke liefde. Het is Zijn woord dat wij ons tezamen zouden sterken. Hierin is niets van de mens, want het is Christus' inzetting, en wat Hij ingezet heeft is goed.

Dus dan houden wij het bij de eenvoudigheid van het geloof, dan houden wij het bij Zijn woord en sacrament, alleen bij Hem, want als je buiten Hem komt dan weet je niet waar je terecht komt. Maar als wij bij Hem blijven, dan is het altijd goed. Hetzij in zuurheid - indien het goed voor ons is, zal het ons niet bespaard blijven - of in zoetheid, als Hij ons dat nodig keurt dan zullen wij het niet mislopen. Hij heeft dat alles in Zijn lijden en dood verdiend, en uit kracht van Zijn opstanding, schenkt Hij het.

...Zijn ze zuurheid, zijn ze zoetheid,
wij aanbidden, zwijgen stil,
want de wezenlijke Goedheid
maakt Het goed met dat Zij 't wil.

Ja, zó is het. Want Hij wil alles voor ons zijn. Laten wij ons dan onder Hem schikken in het: ik ben een ellendige, ik hang van U af, ik ben aan U gebonden.

Hij nam dan ook de drinkbeker, na het eten des avondmaals, en zei: "Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed; Doet dat, zo dikwijls als gij die zult drinken, tot Mijn gedachtenis. Want zo dikwijls als gij dat brood zult eten, en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigd de dood, totdat Hij komt.

Heeft Hij onze ziel aan Zijn dis en aan Zijn tafel weer gesterkt, dan is het dus daartoe, dat wij de strijd zouden strijden, ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. Hij is de Doorbreker geweest, door de dood tot het leven. Zó de Doorbreker geweest dat, waar de Koning gekomen is als aan het hart Zijns Vaders, in Zijn troon, dan kan het niet anders, daar zullen zij dan ook eenmaal komen, want Hij zegt: "Waar Ik ben, aldaar zal ook Mijn dienaar zijn." Zo betaamt het ons dan, Hem aan te hangen, hogelijk te eren en te verheffen.

Laten wij nog zingen het laatste vers uit psalm 118:

Gij zijt mijn God, U zal ik loven, ...

Dat die getrouwe God, Die ons tot hertoe geholpen en geleid heeft, ons ganse hart bezitte en bezette. Ja, dat wij ziel en lichaam Hem toebetrouwen, omdat wij het aan niemand beter kunnen doen, om Hem aan te hangen uit ware dankbaarheid, en Hem offeren wat Hem toekomt. Hij nam ons; dan behoort Hij ons ook te bezitten. Dat Hij ons daartoe schenke Zijn zegen, de heerschappij Zijner Majesteit, dan kunnen wij niet links of rechts, dan zullen wij Hem moeten aanhangen, opdat dat alles zij Hem tot eer, ons tot zaligheid, en tot elkanders nut en stichting, waardoor alzo de Name Gods geprezen worde. Amen.

Derde tafel.

Ik nodig wederom, als daar zijn die hun geloof willen sterken, om - zoals gij zijt, met uw dood - u tot Hem uit te begeven, opdat gij door de tekenen des verbonds uw ziel gesterkt, getroost, verlevendigd wordt tot dat einde, dat Zijn Naam daardoor verheerlijkt worde. Alle dingen zijn daartoe gereed.

Ik heet u wederom welkom, in de Naam van Jezus Christus, de Zone Gods, de gezalfde Zaligmaker, waarvan wij reeds spraken dat Hij door Zijn dood de dood en de hel heeft overwonnen.

Hij heeft over dezelve gezegevierd en getriomfeerd. Dat heeft Hij gedaan, en dat is eeuwig geldend in de troon van God. Daarom wil Hij dat, dat voor ons zou gelden in vrucht. Zó in vrucht openbaar zou komen, dat wij hier leren kennen wat er van staat: "De vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen." Daar is dus sprake van verlossing.

Oorspronkelijk toch waren wij de gekluisterden, de gebondenen onder het geweld en de macht des duivels, des doods en van het verderf. Dat is toch zó? Doch wij hebben een Koning, Die grote schatten heeft verworven. Immers, Hij heeft alle vijanden verslagen en een eeuwige zaligheid verworven. Daarvan wil Hij hen de vrucht doen trekken, hen van laten genieten.

Doch wij zijn in menig opzicht zo bekrompen in opvatting, waardoor wij ons dikwijls de Heere zó voorstellen, alsof alles van ons moet komen en wel in deze zin: "Ik zou moeten zijn en wezen", waardoor wij de genade buiten de deur van ons hart sluiten. Maar dat is allemaal van een mens, want Christus heeft Zich, zoals Hij was in de dood gegeven, Zijn leven vrijwillig afgelegd, om ons daardoor vrij te maken. Wat zouden wij dan moeten zijn en wezen? Wij zijn zoals wij zijn, en Hij wil hebben dat wij daarmede voor de dag komen. Dat wij de dood vinden in onszelf en in de werken, en Hij het leven is. Wat zijn wij toch ongelukkige mensen. Wij praten er wel over, maar houden het voor het laatst.

Als ik mijzelf nakijk, dan heb ik deze ervaring: "God slaat alles geregeld uit mijn handen, maar toch ben ik voortdurend bezig. Ik zou een God gewijd mens willen zijn, maar ben een zondaar die elke dag nodig heeft gediend te worden, anders geef ik God geen plaats. Zo'n mens ben ik." En gijlieden ?

Daar de zaak zo is, hoe hebben wij dan nodig, dat wij dat telkens weer bemerken, dat Hij door Zijn dood, de dood heeft gedood en de hel heeft overwonnen. Ook heeft afgerekend met die oude mens. En nu wil Hij, als Overwinnaar, Zich bij ons aandienen met: Wat hebt gij van Mij nodig? Zó is Koning Jezus! Dat is geen kleinigheid! Hij heeft heel het gewelf van de hel in elkaar laten storten, heeft dat vernietigd. Waar wij alle leven in onszelf missen, daar dient Hij Zich als Overwinnaar bij ons aan: "Wat hebt gij nodig? Hebt gij Mij nodig tot wijsheid? Dat ben Ik. Tot rechtvaardigheid? Tot heiligmaking? Tot verlossing? Goed, dat ben ik ook." Want het is Zijn wil, dat wij alles bij Hem zouden zoeken. En Hij maakt ons dat in het geloof zó eigen, als hadden wij nooit zonde gekend noch gedaan, alsof wij van nature Gods kinderen zijn, hoewel wij dat alleen zijn uit de arbeid Zijns Zoons en door de vernieuwing des Geestes.

Daarom heeft Hij ons ook Zijn Heilig Avondmaal ingesteld, ons predikende eenvoudiglijk Jezus Christus, alles daarbuiten niets. Hij nam het brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het, en zei: "Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; Doet dat tot Mijn gedachtenis." Hij wil, dat, zo dikwijls wij dat brood eten, wij daarbij Zijns zullen gedenken, Die ons nam om ons te bezitten. Laat ons dan proeven en smaken de goedertierenheid en de Goddelijke liefde van Hem, Die in de braambos woont. De weg zou soms voor ons teveel zijn. Zo eet dan en proeft en smaakt Zijn liefde in de tekenen van brood en wijn, zijnde de panden Zijner liefde. Ja, Hij geeft ons als in de tekenen de ring van trouw, ja, als pand van de waarachtigheid Zijner belofte, als Die niet liegen kan. Het wordt zo dikwijls gezegd: God is almachtig, Hij kan alles. Ja, maar één zaak niet: "God is geen man, dat Hij liegen zou, noch eens mensen kind, dat het Hem berouwen zou; zou Hij het zeggen, en niet doen, of spreken, en niet bestendig maken?." Dat kan niet. Dus wat uit Zijn lippen gaat blijft vast en onverbroken, dat lijdt geen tegenspraak.

Hij nam dan ook de drinkbeker, na het eten des Avondmaals, en zei: "Drinkt allen daaruit; deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed, hetwelk voor u en voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden; doet dat, zo dikwijls als gij die zult drinken, tot Mijn gedachtenis". Daarin verkondigende de dood des Heeren totdat Hij komt.

Zo wil Hij, dat wij hartelijke gemeenschap hebben ook met elkaar aan hetzelfde lichaam en bloed des Heeren en zouden uitleven, dat wij elkander nader bestaan dan de band van aardse min. Dat noemt Paulus de beker der dankzegging, die wij dankzeggende zegenen, als één gemeenschap des bloeds van Christus.

Toe, als Hij ons dan zó lief had, laat dan de liefde, waarmede Hij ons lief had, alzo werken in ons, dat zich dat uitspreke tot Hem: ik zal U hartelijk liefhebben, Heere mijn Sterkte, en dat niet alleen met de mond maar ook met de daad, tegenover Hem en ook tegenover de naaste bewijzen.

Wij moesten maar eens zingen het laatste vers uit Psalm 100:

Want goedertieren is de HEER;
Zijn goedheid eindigt nimmermeer, ...

Dat die algenoegzame Jehova, het zegene en heilige tot dat einde, dat het ons zij tot sterkte en troost, ja tot zulk een verkwikking in deze woestijn, dat wij vaardig zouden lopen het pad van Zijn geboden, en opnemen wat daarin voorkomt, ook in alle kruis en tegenspoed, opdat dat zij tot spijt der hel, maar tot prijs Zijner genade. Amen.

Vierde tafel.

Daar zijn soms nog enkelen die wensen hun geloof te belijden, hun ziel te sterken aan de tekenen die Christus Zelf heeft verordend tot dat gezegende en gewenste einde. Als daaromtrent in uw hart is, dat gij zulk een Koning wenst te lieven, te eren en aan te hangen, dat gij daar niet buiten kunt omdat er alleen leven is in Hem, treedt dan met uw dood tot Hem uit, dan zult gij ontmoeten Zijn liefde, want Hij heeft liefgehad tot in de dood.

Alle dingen zijn nu gereed.

Ik heb dan genodigd zoals het deze dag in mijn hart geweest is. In mijn geest heb ik deze middag, zoals het is enigermate gezien.

Allereerst een woord tot degenen waar geen vrijmoedigheid was om te naderen, dat ook bij u wone: Heere Jezus, ik had nu geen vrijmoedigheid om te gaan. De tekenen zijn dan niet van die aard, dat mijn zaligheid er aan afhangt, maar mag ik dan, daar mijn zaligheid alleen in U is, leren om U recht geloof te geven.

Tot degenen, die hier aan des Heeren tafel genaderd zijn, heet ik u hartelijk welkom. Hebt gij vrijmoedigheid in u om u te versterken door de tekenen, gebruik die dan geheel en al in het geloof. Dat gij die lieve en gezegende alles overwinnende Koning en Zaligmaker, Die lief had tot in de dood, de Vorst met zoveel macht bedeed, dat alles voor Zijn Koninkrijk het veld moet ruimen, zó de plaats in uw hart geeft, dat gij veracht en verwerpt en niets eert wat buiten Christus en de genade is.

Dat gij in de tekenen van brood en wijn proeft en smaakt: zo'n grond is Hij, die liefhebbende Koning. Wij komen met alles beschaamd uit, maar niet met zo'n Jezus. Wij mogen met onszelf en met een ander beschaamd uitkomen, dat kan niet anders. Van mij is niets te verwachten, noch van iemand van Zijn volk. Als het is, dat wij daarop bouwen, dan noemt God dat: "Gebroken bakken, die geen water houden." Hij wil hebben dat wij volkomen betrouwen op Jezus Christus. Daar kunnen wij nooit mee omvervallen.

Polycarpus werd - 80 jaar oud zijnde - ter dood veroordeeld. Er waren er die medelijden met hem hadden, en tegen hem zeiden; och, doe toch zo niet, zweer af, dan kun je het leven behouden. Maar hij antwoordde: "Ik heb mijn Heere en Zaligmaker 80 jaar gediend, en nooit iets kwaads van Hem ontmoet". Hij was nooit met Hem omvergevallen.

Dat kan niet. "Dan word je voor de wilde dieren geworpen." "Dan moet je dat maar doen, dat is veel beter dan Hem af te vallen".

Kijk dit leven houdt eens op, en als wij maar met het uiterste van onze staf, die staf des geloofs, in die honingraat hebben gedoopt, hebben gesmaakt, dan is ons aangezicht al verlicht. Als ik zo spreken mag, in zoverre wij nog nooit voor Koning Jezus geheel het veld hebben geruimd, dan hebben wij niet de gelegenheid gehad om vrij-uit te eten, tot verzadiging toe. Indien wij Hem de plaats geven, die Hem toekomt, dan is dat er ook nog. Ik weet wel, dat er allerlei vervat is in die geschiedenis van Jonathan, maar ook dit is er nog uit te putten: dat wij eenmaal volkomen in het Koninkrijk des Vaders zullen eten tot verzadiging toe, want daar is overvloed. Och, wat een dag zal dat zijn.

Maar hier is het alzo groot en zoet. Daarom staat er ook: "De ogen dergenen, die zien, zullen niet terugzien, en de oren dergenen, die horen, zullen opmerken". Want indien wij ooit iets van die Koning geproefd hebben, dan kunnen wij dat niet meer vergeten. Zijn die er niet aan tafel, die, omdat zij van de Koning geproefd hebben, dat niet meer kunnen vergeten, dat blijft liggen. Het is steeds bij vernieuwing van geldende kracht, dat Hij een Koning der koningen is, de Overwinnaar. Och, laten wij dan dicht bij Hem een schuilplaats zoeken en ten nauwste in het geloof aan Hem verbonden te zijn.

Daartoe geeft Hij de tekenen tot versterking. Hij nam dan het brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het. Hij heiligde dat en zonderde dat af, tot het gewenste einde, zeggende: "Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis." De weg zou soms te veel zijn. Hij wil dat wij Zijns daarbij zouden gedenken, dat Hij ons zo lief heeft. Ziet dan welk een grote liefde, welk een trouw en welk een genade Hij aan ons wil bewijzen. Want Hij wil het geloof Zelf werken, Hij wil het Zelf ook versterken en onderhouden. Hij wil ons alzo bouwen in het geloof en versterken in de liefde, ons opwekken om Zijn wil te betrachten, opdat wij zouden weten, wat wij aan Hem hebben, dat Hij alles is, alles voor ons wil zijn.

Proeft en smaakt het goede van Zijn heilverdiensten, proeft en smaakt dat de Heere goedertieren is en een Schild is die op Hem betrouwen. Hij Overwinnaar! Hij wil ons in Zijn overwinning doen delen. Immers, dat zal ons de overwinning zijn, als wij hier aan Hem gebonden zijn, en door het leven worden geleid en eenmaal eruit. Dan zal het zijn gelijk eens een stervende zei, toen omstanders hem vroegen: "Zou het einde er zijn?" Hij antwoordde: "Nu, dat geloof ik niet." "Ja, maar als wij zo naar het lichaam zien, geloven wij het wel". En het werd sterven. Wat was toen zijn zeggen? "Hallelujah, geloofd zij God." Die had hem doorgeholpen, heel zijn leven, en daar bleef in het sterven van over: geloofd zij God. Wat is dat? Hij mocht delen in de overwinning van de Koning. Die heeft in Zijn sterven aan het kruis ook dit verworven, dat er nu voor hen geen dood meer is, maar een gaan in het eeuwig Koninkrijk.

Hij nam dan ook de drinkbeker, na het eten des Avondmaals en zei: "Drinkt allen daaruit, deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed, doet dat, zo dikwijls als gij die zult drinken tot Mijn gedachtenis." Hij wil, dat wij Zijn dood zouden verkondigen, totdat Hij komt. En als Hij zal komen, dan zal de Koning de kroon van Zijn werk genieten. Dat zal toch wat zijn.

Gij zult zeggen: "De kroon van Zijn werk genieten?" Ja! Wat zijn zij hier, die God vrezen, lieven, aanhangen en hun betrouwen op Hem stellen? Zij zijn veracht, zij worden hier verworpen, zijn hier als verschoppelingen voor de wereld: "oh, die!" Maar zij krijgen eenmaal de eer, dat die grote Koning het anders zal gaan bewijzen. Dat zij Zijn gekochten zijn, dat zij het zijn die Hij lief had tot in de dood. Om door hen de wereld mede te gaan oordelen. Dan zullen zij met Hem de wereld veroordelen.

Zoeke daarom een ieder in de vergadering waar geen genade is, genade. Zoek genade. Want dat zal eenmaal het deel zijn van Zijn heiligen: die zullen de wereld mede oordelen.

Dan zullen degenen aan wie geen genade verheerlijkt is, verdoemd worden door hen waar wij hier naast gezeten hebben onder dit onderdak. O, schenke Hij daartoe genade om toch een plaats, een onderkomen bij Hem te zoeken, om eenmaal met hen gerekend te worden in die dag der dagen.

Dat Hij Zijn heilig sacrament heilige waartoe het is, dat ook heilige om, zoals wij hier onder het onderdak zijn, zouden opmerken en onderscheiden de grote liefde Christi, die niet te meten is, noch de lengte, breedte, diepte en hoogte daarvan. Tezamen worden opgewekt om Zijn Naam te verheerlijken, en dat de liefde waarmede Hij ons liefheeft, in ons als worde overgedrukt. Zódanig bij ons ingedrukt in liefde, dat het zich ook uitspreekt tot elkander. Heilige dat de heilige en almachtige en allergenadigste God. Zegene Hij dan dit Heilig Avondmaal uit Zijn hemelhof, zodat het ons kan welgaan, tot spijt der hel maar tot prijs van Zijn eeuwige genade. Amen.

Rest van het formulier: Geliefden in de Heere ... enz.

Zingen: Psalm 133: 3

Waar liefde woont, gebiedt de HEER den zegen,
Daar woont Hij Zelf, daar wordt Zijn heil verkregen,
En 't leven tot in eeuwigheid.

Zegen.

-o-o-o-o-o-o-o-o-